

Bruxelles, 10.4.2019.
COM(2019) 174 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Treće godišnje izvješće o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj

Sadržaj

1.	Uvod	3
1.1.	Turska i izbjeglička kriza	3
1.2.	Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta	3
2.	Funkcioniranje Instrumenta	4
3.	Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja	6
4.	Drugi obrok Instrumenta	6
	Programiranje.....	7
5.	Provedba Instrumenta.....	8
5.1.	Humanitarna pomoć	9
5.2.	Razvojna pomoć	10
6.	Praćenje i evaluacija	13
7.	Revizija.....	15
8.	Komunikacija i vidljivost	15
9.	Zaključci i sljedeći koraci.....	17

1. Uvod

U skladu s člankom 8. stavkom 1. Odluke Komisije od 24. studenoga 2015.¹ o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom („Odluka”) Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o provedbi Instrumenta za izbjeglice u Turskoj (dalje u tekstu „Instrument”). U skladu s člankom 8. stavkom 2. te odluke Komisija svake godine podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Instrumenta. Prvo godišnje izvješće o Instrumentu objavljeno je u ožujku 2017.² U njemu su opisani njegovo funkcioniranje, provedba, praćenje i sustav evaluacije te povezane komunikacijske aktivnosti. Drugo izvješće objavljeno je u ožujku 2018.³

1.1. Turska i izbjeglička kriza

Turska je zbog svojeg zemljopisnog položaja važna zemlja prihvata i tranzita za izbjeglice i migrante. Zbog dosad nezabilježenog broja ljudi koji u Tursku pristižu uglavnom zbog sukoba u Siriji i Iraku, u toj zemlji boravi više od četiri milijuna izbjeglica i migranata, što je najveća takva populacija u svijetu. To uključuje 3,6 milijuna registriranih sirijskih izbjeglica⁴, od kojih je otprilike 155 000 smješteno u trinaest izbjegličkih kampova koje je osnovala turska vlada, te više od 296 000 registriranih izbjeglica i tražitelja azila uglavnom iz Afganistana, Iraka, Irana i Somalije⁵. Unatoč hvalevrijednim nastojanjima Turske da primi, podupire i zbrine velik broj izbjeglica i migranata, njihova je brojnost znatno utjecala na zajednice domaćine.

1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta

Europska unija i njezine države članice 2015. odlučile su intenzivirati politički i financijski angažman kako bi pomogle Turskoj u zbrinjavanju izbjeglica. U okviru izjave EU-a i Turske⁶ od 18. ožujka 2016. (dalje u tekstu „Izjava”) dogovorena je opsežna suradnja EU-a i Turske na temelju podjele odgovornosti, uzajamnog preuzimanja obveza i njihova ispunjavanja. Na sastanku šefova država ili vlada EU-a s Turskom 29. studenoga 2015. aktiviran je Zajednički akcijski plan EU-a i Turske⁷ kako bi se Turskoj pomoglo u suočavanju s posljedicama sukoba u Siriji.

Kao odgovor na poziv država članica EU-a u kojem su zatražena znatna dodatna sredstva za potporu izbjeglicama u Turskoj, Komisija je 24. studenoga 2015. uspostavila Instrument za izbjeglice u Turskoj⁸. Taj je instrument mehanizam za koordiniranje mobilizacije sredstava

¹ Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga 2015. o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom – Instrumentom za izbjeglice u Turskoj, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855 od 10. veljače 2016.

² https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/170302_facility_for_refugees_in_turkey_first_annual_report.pdf

³ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/14032018_facility_for_refugees_in_turkey_second_annual_report.pdf

⁴ Na dan 29. studenoga 2018. bilo je registrirano 3 607 563 „Sirijaca pod privremenom zaštitom”. Izvor: turska uprava za upravljanje migracijama: http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

⁵ Turski sustav azila specifičan je zbog toga što je pri potpisivanju Protokola iz New Yorka iz 1967. uz Ženevsku konvenciju iz 1951. Turska izjavila rezervu. Zbog toga velika većina izbjeglica u Turskoj ne može podnijeti zahtjev za potpuni status izbjeglice, već samo za „uvjetni” status izbjeglice kojim se, ako se odobri, boravak u zemlji ograničava do trenutka „preseljenja izbjeglice u treću zemlju”.

⁶ <http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_fr.htm

⁸ Odluka Komisije C(2016) 855 final od 10.2.2016. o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj o izmjeni Odluke Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga 2015.

stavljениh na raspolaganje u okviru proračuna EU-a te dodatnih doprinosa država članica koji su uključeni u proračun EU-a kao vanjski namjenski prihod. Doprinosi iznose ukupno 6 milijardi EUR, od čega su 3 milijarde EUR namijenjene za razdoblje 2016.–2017., a dodatne 3 milijarde EUR za razdoblje 2018.–2019. Od 2011. EU i države članice zajednički su mobilizirali gotovo 10,4 milijarde EUR za odgovor na krizu u Siriji, od čega 4,8 milijardi EUR dolazi iz proračuna EU-a.

Instrument nadopunjuje i znatno proširuje postojeće financiranje u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na krizu u Siriji⁹ (Uzajamni fond EU-a), Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru te nacionalnih programa u okviru Instrumenta za pretpriступnu pomoć, koji doprinose suradnji s ključnim partnerima na pitanjima povezanim s izbjeglicama. On nadopunjuje i Europski instrument za demokraciju i ljudska prava¹⁰.

Provedba Izjave zadržala je važnu ulogu u osiguravanju zajedničkog djelotvornog odgovora EU-a i Turske na migracijske izazove tijekom 2018. Zahvaljujući Izjavi i dalje se postižu konkretni rezultati u smanjenju broja nezakonitih i opasnih prelazaka Egejskog mora i u spašavanju života.

U 2018. ukupni broj dolazaka iz Turske u EU bio je 50 789, u usporedbi s 41 720 dolazaka 2017. (povećanje za 22 %). To uključuje 47 939 dolazaka u Grčku (od čega 32 141 morem i 15 798 kopnom), 2 383 u Italiju, 349 u Bugarsku i 118 dolazaka iz Turske brodom u područja pod kontrolom ciparske vlade. Ukupni broj dolazaka iz Turske u EU 2019. (do 5. ožujka 2019.) iznosi 5 094, u usporedbi s 3 153 dolazaka u istom razdoblju prošle godine. To uključuje 5 054 dolazaka u Grčku (3 509 morem i 1 545 kopnom) i 40 u Bugarsku¹¹. Prema podacima Međunarodne organizacije za migracije (IOM), tri su migranta izgubila život na istočnom Sredozemlju u 2019. (174 migranta izgubila su život 2018., 62 u 2017. i 434 u 2016.).

Preseljenja iz Turske u EU nastavljaju se prema dogovoru „jedan za jedan”¹² predviđenom u Izjavi. Ukupni broj preseljenja od 4. travnja 2016. dosegno je 20 002, od čega 1 362 u 2019., 6 929 u 2018. i 8 975 u 2017. Kad je riječ o dobrovoljnom humanitarnom programu prihvata, nakon potvrde standardnih operativnih postupaka u prosincu 2017. uspostavljeni su svi elementi i ispunjeni svi uvjeti za aktivaciju programa, kako je utvrđeno u Izjavi.

Za potpunu i održivu provedbu Izjave potrebni su trajna nastojanja i politička odlučnost svih strana.

2. Funkcioniranje Instrumenta

Instrument je koordinacijski mehanizam koji omogućuje brzu, učinkovitu i djelotvornu mobilizaciju pomoći EU-a izbjeglicama u Turskoj. Instrumentom se jamči optimalna mobilizacija postojećih financijskih instrumenata EU-a, u obliku humanitarne ili druge pomoći, kako bi se osiguralo sveobuhvatno i koordinirano ispunjavanje potreba izbjeglica i zajednica domaćina¹³.

⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en

¹⁰ https://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm_en

¹¹ Podaci o dolascima koje dostavljaju države članice EU-a i EBCGA.

¹² U skladu s Izjavom EU-a i Turske, za svakog Sirijca koji bude s grčkih otoka vraćen u Tursku u EU se preseljava jedan Sirijac iz Turske, uzimajući u obzir UN-ove kriterije ranjivosti.

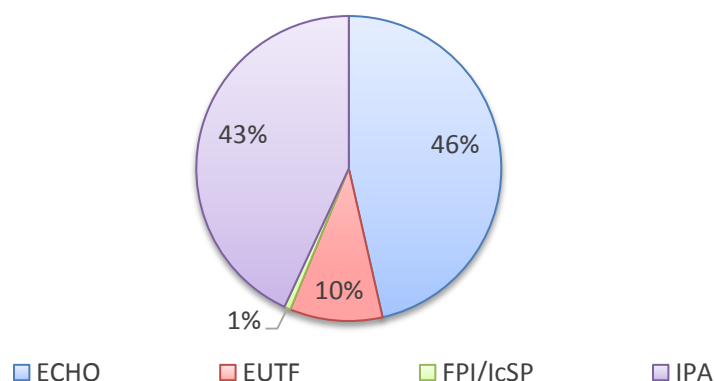
¹³ Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenoga 2015., članak 2. – Ciljevi Instrumenta.

Upravljački odbor Instrumenta pruža strateške smjernice u pogledu prioriteta, vrsta aktivnosti koje treba podupirati, iznosa koji će se dodijeliti te financijskih instrumenata koje treba mobilizirati te, kada je primjereno, u pogledu uvjeta povezanih s provedbom obveza Turske u okviru Zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske od 29. studenoga 2015.¹⁴ (dalje u tekstu „zajednički akcijski plan”). Tijekom 2018., treće godine provedbe Instrumenta, održana su tri sastanka Upravljačkog odbora: 9. ožujka, 18. lipnja i 30. studenoga 2018. Sljedeći (12.) sastanak Upravljačkog odbora planira se u svibnju 2019.

Instrument se provodi u skladu s ključnim načelima brzine, učinkovitosti i djelotvornosti uz osiguravanje razumnog financijskog upravljanja. Važne su i održivost intervencija Instrumenta i suodgovornost turskih tijela. Određivanje prioriteta područja za pomoć temelji se na sveobuhvatnoj i neovisnoj ocjeni potreba¹⁵, pri čemu se posebna pozornost posvećuje ranjivim skupinama. Procjena potreba ažurirana je 2018.¹⁶

U okviru Instrumenta koordinira se financiranje iz sljedećih instrumenata za vanjsko financiranje: humanitarne pomoći¹⁷, Europskog instrumenta za susjedstvo¹⁸, Instrumenta za razvojnu suradnju¹⁹, Instrumenta pretpriprustne pomoći²⁰ i Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru²¹. Mjere koje se financiraju iz proračuna Unije provode se u skladu s financijskim pravilima i propisima koji se primjenjuju na izravno i neizravno upravljanje.

U okviru prvog obroka Instrumenta, raspodjela sredstava po instrumentu EU-a²² bila je sljedeća:

Uvjet za pružanje pomoći je da se Turska strogo pridržava obveza iz zajedničkog akcijskog plana i Izjave.

¹⁴ Vidjeti članak 5. stavak 1. Odluke Komisije C(2015) 9500, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855.

¹⁵ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf

¹⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

¹⁷ Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 o humanitarnoj pomoći, SL L 163, 2.7.1996., str. 1.

¹⁸ Uredba (EU) br. 232/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog instrumenta za susjedstvo, SL L 77, 15.3.2014., str. 27.

¹⁹ Uredba (EU) br. 233/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta financiranja za razvojnu suradnju, SL L 77, 15.3.2014., str. 44.

²⁰ Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta pretpriprustne pomoći, SL L 77, 15.3.2014., str. 11.

²¹ Uredba (EU) br. 230/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru, SL L 77, 15.3.2014., str. 1.

²² doprinosi iz Europskog instrumenta za susjedstvo i Instrumenta za razvojnu suradnju preneseni su i pruženi u okviru Instrumenta pretpriprustne pomoći i Uzajamnog fonda EU-a. U načelu su svi doprinosi iz Instrumenta u Uzajamni fond EU-a (iz Instrumenta pretpriprustne pomoći (IPA) i u manjoj mjeri iz Instrumenta za razvojnu suradnju) provedeni kao nehumanitarna pomoć.

3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja

Ukupni je proračunski iznos koji se koordinira u okviru Instrumenta 6 milijardi EUR (3 milijarde EUR za razdoblje 2016.–2017. i 3 milijarde EUR za razdoblje 2018.–2019.). U prvom obroku milijarda EUR mobilizirana je iz proračuna EU-a, a 2 milijarde EUR od država članica²³. U drugom obroku iz proračuna EU-a osigurane su 2 milijarde EUR, a od država članica milijarda EUR²⁴.

Od ukupno milijardu EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2016.–2017., 250 milijuna EUR mobilizirano je 2016., a 750 milijuna EUR 2017. Od ukupno 2 milijarde EUR iz proračuna EU-a za 2018., 550 milijuna EUR mobilizirano je 2018., a ostatak će biti mobiliziran 2019.

Kad je riječ o prvom obroku, doprinosi država članica Instrumentu iznosili su 677 milijuna EUR 2016., 847 milijuna 2017. te 396 milijuna EUR 2018. Preostalih 80 milijuna EUR isplatit će se 2019. Za drugi obrok doprinos država članica 2018. iznosio je 68 milijuna EUR, uz preostala plaćanja planirana za razdoblje 2019.–2023. Doprinosi država članica uplaćuju se izravno u opći proračun EU-a u obliku vanjskog namjenskog prihoda u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (a) podtočkom ii. Financijske uredbe te se raspodjeljuju u proračunske linije Instrumenta za pretpriступnu pomoć i humanitarnu pomoć.

I dalje se održava zadovoljavajuća ravnoteža između učestalosti uplata doprinosa država članica u Instrument i učestalosti isplata na temelju tih doprinosa iz Instrumenta.

4. Drugi obrok Instrumenta

Mobilizacija prvog obroka Instrumenta bila je uspješna, s 3 milijarde EUR u okviru proračunâ za 2016. i 2017. ugovorenih²⁵ i potpuno operativnih do kraja 2017. U Izjavi EU-a i Turske iz ožujka 2016. navodi se da bi nakon iscrpljivanja tih sredstava, pod uvjetom da su sve preuzete obveze ispunjene, EU mobilizirao dodatna financijska sredstva za Instrument u iznosu od još 3 milijarde EUR do kraja 2018.

Budući da su prve 3 milijarde EUR ugovorene krajem 2017. i radi osiguravanja kontinuiteta projekata Instrumenta i neprekinute potpore izbjeglicama, Komisija je u ožujku 2018. donijela Odluku o drugoj dodjeli u iznosu od 3 milijarde EUR za Instrument za pomoć izbjeglicama u Turskoj, s istom raspodjelom doprinosa kao i u prvom obroku²⁶. Nakon dogovora s državama članicama o ažuriranom Zajedničkom dogovoru postignutom 18. srpnja 2018., Komisija je 24. srpnja 2018. donijela izmijenjenu odluku o mobilizaciji 2 milijarde EUR iz proračuna Unije u razdoblju 2018.–2019., dok će ostatak od milijardu EUR mobilizirati države članice kao vanjski namjenski prihod²⁷.

²³ Ukupna raspodjela doprinosa država članica dostupna je na <http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/>.

²⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/>

²⁵ Osim otprilike 20 milijuna EUR tekućih administrativnih rashoda te rashoda za tehničku pomoć, komunikaciju, praćenje, evaluaciju i reviziju koji mogu biti izdvojeni i ugovoreni tijekom cijelog trajanja Instrumenta.

²⁶ [Odluka Komisije C\(2018\) 1500 final o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj o izmjeni Odluke Komisije C\(2015\)9500 u pogledu doprinosa Instrumentu za izbjeglice u Turskoj](#) — 14.3.2018.

²⁷ [Odluka Komisije C\(2018\) 4959 final o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj o izmjeni Odluke Komisije C\(2015\)9500 u pogledu doprinosa Instrumentu za izbjeglice u Turskoj](#) — 24.7.2018.

Programiranje

U svrhu daljnjeg napretka na temelju konkretnih rezultata prvog obroka Instrumenta i osiguravanja urednog i učinkovitog programiranja sljedećeg obroka, na sastanku Upravljačkog odbora u lipnju 2018. države članice potvrdile su ažurirani strateški koncept²⁸. Upravljački odbor uzeo je u obzir rezultate procjene potreba²⁹ provedene na temelju opsežnih savjetovanja s dionicima u prvoj polovini godine³⁰ te ostale relevantne dokumente³¹.

U ažuriranoj procjeni potreba utvrđeni su prioritetne potrebe i preostali nedostaci u ispunjavanju potreba izbjeglica, a ona je i vrijedan vodič za programiranje drugog obroka Instrumenta. Izvješće sadržava ažuriranu verziju procjene koju je Komisija naručila u lipnju 2016. U njemu se uzimaju u obzir promjene potreba izbjeglica i zajednica domaćina od 2016. i utvrđuju područja u kojima je potrebna dodatna pomoć. Zaključeno je da zaštita, osnovne potrebe i sredstva za život, zdravlje, obrazovanje i komunalna infrastruktura ostaju ključna područja.

U Strateškom konceptu (dalje u tekstu „Koncept”) utvrđuje se strateški okvir za programiranje i provedbu drugog obroka Instrumenta s posebnim naglaskom na uključivanje i samostalnost kao glavne ciljeve. U Konceptu je potvrđena potreba za bliskom suradnjom državnih, razvojnih i humanitarnih instrumenata kako bi se utvrdila održivija i trajna rješenja u kontekstu dugotrajne krize te nakon isteka Instrumenta i isplate 6 milijardi EUR. To podrazumijeva strateški prijelaz s humanitarne pomoći na razvojnu pomoć u okviru Instrumenta. Posebna bi se pozornost trebala posvetiti pružanju održive socioekonomske potpore i prilika za zaradu za život te jačanju kapaciteta zajednica domaćina za smještaj izbjeglica, uz istodobnu potporu za socijalnu koheziju. Nakon isteka Instrumenta turska bi tijela i Komisija radili na osiguravanju održivosti projekata proizišlih iz Instrumenta. Nadalje, turski nacionalni sustav trebao bi biti spreman preuzeti provedbu pomoći proistekle iz Instrumenta kako bi se osigurali održiva rješenja i ravnopravan pristup pravima i uslugama.

Svrha je programiranja drugog obroka uzeti u obzir preporuke iz tematskog izvješća Europskog revizorskog suda³² o Instrumentu, koje je objavljeno u studenome 2018. (vidjeti i odjeljak o reviziji u nastavku). Taj je sud posebno naglasio potrebu za utvrđivanjem zajedničke strategije za mobilizaciju humanitarnih i razvojnih sastavnica Instrumenta, predviđanjem prijelaza financiranja s Instrumenta na nacionalna tijela i osiguravanjem održivosti uspjeha Instrumenta nakon njegova isteka.

Kao prvi korak u mobilizaciji dodatne potpore u okviru drugog obroka Instrumenta Komisija je u srpnju 2018. nakon savjetovanja s upravljačkim odborom Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) donijela posebnu mjeru o obrazovanju. Posebnom je mjerom dodijeljeno 400 milijuna EUR za trajni pristup kvalitetnom obrazovanju za izbjeglice³³. Cilj je dodatno proširiti pristup kvalitetnim i uključivim uslugama obrazovanja za izbjeglice koje borave u Turskoj, uključujući odrasle, te poduprijeti njihovu integraciju u turski obrazovni sustav, promičući na taj način socijalnu koheziju. Mjera se temelji na prethodnoj potpori u području

²⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf

²⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

³⁰ Završno izvješće o ažuriranoj procjeni potreba izdano je 31. listopada 2018.

³¹ Posebice Komunikacija „Živjeti dostojanstveno” iz 2016. o prisilnoj migraciji i razvoju (COM(2016) 234 final) i popratni zaključci Vijeća ([Zaključci Vijeća o pristupu EU-a prisilnom raseljavanju i razvoju](#), svibanj 2016.)

³² Izvješće ETA: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_HR.pdf

³³ [Posebna mjera za obrazovanje C \(2018\)4960 final od 24.7.2018.](#)

obrazovanja, a posebno na prvim izravnim bespovratnim sredstvima u iznosu od 300 milijuna EUR dodijeljenima ministarstvu nacionalnog obrazovanja, za projekt „Promicanje integracije sirijske djece u turski sustav obrazovanja” (PICTES).

Posebna mjera izmijenjena je u studenome 2018. kako bi se uključila dodatna sredstva u iznosu od 100 milijuna EUR za prijeko potrebnu školsku infrastrukturu, za potrebe u pogledu učionica i obrazovnih prostora³⁴. U prosincu 2018. pokrenuta su dva poziva na iskaz interesa u području socioekonomske potpore i komunalne infrastrukture, pri čemu je za prvi dodijeljeno 465 milijuna EUR, a za drugi 380 milijuna EUR. Komisija je pokrenula svoj provedbeni plan humanitarne pomoći za 2018.³⁵, u kojem su utvrđeni dostupni izvori financiranja i potencijalni partneri za humanitarnu sastavnicu Instrumenta. Usporedno su nastavljene i pripreme za dodatnu pomoć u područjima socioekonomske potpore i zdravstva, koje bi trebalo potvrditi tijekom drugog tromjesečja 2019. Pri tome bi posebnu pozornost trebalo posvetiti osiguravanju prelaska s novčane potpore na samostalnost i aktivno sudjelovanje na tržištu rada.

5. Provedba Instrumenta

Instrument se provodi kao humanitarna i razvojna pomoć, pri čemu je u okviru prvog obroka odgovarajućim sastavnicama dodijeljeno otprilike 1,4 milijarde odnosno 1,6 milijardi EUR.

Humanitarna pomoć usmjerena je na najranjivije izbjeglice kako bi se na pouzdan i dostojanstven način ispunile njihove osnovne potrebe i kako bi im se pružila zaštita. Njome se putem specijaliziranih agencija i partnera u području zdravstva i obrazovanja u kriznim situacijama odgovara i na nedostatke u pružanju usluga.

Razvojna pomoć dugoročno doprinosi područjima zdravstva, obrazovanja i socioekonomskog razvoja izbjeglica, posebno u pogledu pristupa javnim uslugama i prilikama za zaradu. Usmjerena je i na ranjive skupine te u intervencijama uzima u obzir rodni aspekt, npr. zaštitu žena i djevojčica od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te poboljšanje pristupa seksualnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi.

Posebna se pozornost posvećuje nesirijskim izbjeglicama i tražiteljima azila. Intervencijama u okviru Instrumenta uvijek se nastoji uključiti lokalne zajednice koje su primile izbjeglice.

U okviru prvog obroka instrumenta za razdoblje 2016.–2017. u potpunosti je izdvojen i ugovoren³⁶ prvi obrok u vrijednosti od 3 milijarde EUR, zahvaljujući kojem su pokrenuta 72 projekta koja daju konkretne rezultate. Do kraja 2018. isplaćeno je više od 2,072 milijarde od te 3 milijarde EUR, a ostatak treba isplatiti tijekom provedbe projekata u okviru Instrumenta do sredine 2021.

Dodatne informacije mogu se pronaći u tablici projekata dostupnoj na internetu³⁷.

Od 3 milijarde EUR u okviru drugog obroka Instrumenta za razdoblje 2018.–2019., do veljače 2019. izdvojeno je 1,2 milijarde EUR, od čega je do kraja 2018. ugovoreno 450 milijuna EUR, a isplaćeno 150 milijuna EUR.

Pomoć iz Instrumenta mobilizira se u cijeloj Turskoj, ali najviše u deset najpogođenijih pokrajina – Istanbul, Sanliurfa, Hatay, Gaziantep, Mersin, Adana, Bursa, Kilis, Izmir i

³⁴ [Izmijenjena posebna mjera za obrazovanje C \(2018\)8254 final od 11.12.2018.](#)

³⁵ https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/echo_tur_bud_2018_91000_v2.pdf

³⁶ Osim oko 20 milijuna EUR tekućih administrativnih rashoda te rashoda za tehničku pomoć, komunikaciju, praćenje, evaluaciju i reviziju koji mogu biti izdvojeni i ugovoreni tijekom cijelog trajanja Instrumenta.

³⁷ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf

Kahramanmaras³⁸. Pomoć iz Instrumenta uglavnom se pruža izbjeglicama i migrantima koji se nalaze izvan kampova.

5.1. Humanitarna pomoć

Humanitarna pomoć EU-a dodjeljuje se u skladu s Europskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći iz 2007.³⁹, u kojem je predviđeno da se EU kao humanitarni čimbenik pridržava načela humanosti, neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti, kako je utvrđeno članku 214. UFEU-a i u Uredbi o humanitarnoj pomoći (br. 1257/96)^{40, 41}.

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta u prvom je obroku dodijeljeno 1,389 milijardi EUR te je s 19 partnera ugovoreno svih 45 humanitarnih projekata koji obuhvaćaju osnovne potrebe, zaštitu, obrazovanje i zdravstvene usluge za najranjivije izbjeglice u Turskoj. Dosad je isplaćeno 1,11 milijardi EUR za ukupno 1 561 940 izbjeglica⁴². U okviru drugog obroka za osnovne potrebe, zaštitu, obrazovanje i zdravstvo dosad je dodijeljeno 690 milijuna EUR. Za 11 projekata u području zdravstva i zaštite u 2018. ugovoreno je prvih 50 milijuna EUR. U plan za pružanje humanitarne pomoći za 2018. uključeno je 51,17 milijuna EUR humanitarne pomoći u okviru Instrumenta (50 milijuna EUR iz drugog obroka, a 1,17 milijuna EUR preraspodijeljeno je iz neiskorištenih sredstava za projekte iz prvog obroka)⁴³. Neki od glavnih rezultata humanitarne pomoći tijekom 2018.⁴⁴ prikazani su u nastavku.

Mreža za hitnu socijalnu pomoć

S pomoću mreže za hitnu socijalnu pomoć EU kontinuirano odgovara na potrebe izbjeglica koje su u posebno ranjivom socioekonomskom položaju. To je humanitarni program socijalne pomoći u kojem se ranjivim izbjeglicama na raspolaganje stavlja bankovna kartica na koju se jednom mjesečno isplaćuje svota novca koju mogu nenamjenski trošiti. Prema podacima iz siječnja 2019. gotovo 1,5 milijuna korisnika primilo je mjesečne novčane uplate u okviru tog programa.

Obrazovanje u izvanrednim situacijama

EU izbjeglicama nastavlja olakšavati pristup formalnim sustavima obrazovanja tako što smanjuje prepreke i ugroženoj djeci pruža sredstva za pohađanje škole. Program uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje⁴⁵, pokrenut 2017., najveći je program za obrazovanje u kriznim situacijama koji je EU ikad financirao i premašio je svoje početne ciljeve. Prema podacima iz veljače 2019., obitelji više od 470 000 djece koja pohađaju školu primile su financijsku potporu u okviru programa uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje. Osim toga, do prosinca 2018. u prosjeku je 6 768 djece mjesečno primilo potporu za školski prijevoz, a 9 267 djece izbjeglica sudjelovalo je u aktivnostima neformalnog obrazovanja. Te aktivnosti uključuju neformalne tečajeve turskog i/ili arapskog jezika, programe ubrzanog

³⁸ Raspodjela sirijskih izbjeglica po pokrajinama dostupna je na: http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

³⁹ Zajednička izjava Vijeća i predstavnika vlada država članica.

⁴⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći.

⁴¹ Humanitarna pomoć Europske komisije temelji se na godišnjim provedbenim planovima humanitarne pomoći za pojedine zemlje. Okvir za suradnju Komisije i njezinih partnera u području humanitarne pomoći utvrđen je Komisijinim sporazumima o financijskom i administrativnom okviru s međunarodnim organizacijama i okvirnim sporazumima o partnerstvu s nevladinim organizacijama.

⁴² Uključujući izbjeglice koje su dobile pomoć u okviru mreže za hitnu socijalnu pomoć te sličnih prethodnih programa.

⁴³ Dostupno na: https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en

⁴⁴ Izbjeglice su možda primile više od jedne usluge te se preklapanja ne uzimaju u obzir u ukupnim brojkama.

⁴⁵ https://ec.europa.eu/echo/blog/turkey-conditional-cash-transfer-education-programme-increases-school-attendance-syrian-and_en

učenja, inicijative za učenje kod kuće i klubove za pisanje domaće zadaće. Zahvaljujući tim programima djeci će se olakšati pristup formalnom obrazovanju na razini koja odgovara njihovoj dobi.

Zdravstvo

EU je usredotočen na uklanjanje nedostataka u pružanju usluga primarne zdravstvene zaštite te pružanje specifičnih usluga koje su potrebne izbjeglicama i drugim ciljnim skupinama. Od pokretanja Instrumenta do listopada 2018. u pokrajinama s velikim brojem izbjeglica obavljeno je ukupno 873 365 liječničkih pregleda na razini osnovne zdravstvene skrbi. Osim toga, obavljena su 84 714 pregleda u okviru preporođajne skrbi na 40 705 trudnica, usluge mentalne zdravstvene skrbi i psihosocijalne potpore primilo je 105 315 izbjeglica, a 13 075 izbjeglica primilo je postoperativne i rehabilitacijske usluge.

Zaštita

EU nastavlja financirati projekte kojima se podupire pristup izbjeglica registraciji i uslugama te ispunjavati potreba skupina i pojedinaca izloženih riziku. Primjerice, uz potporu iz Instrumenta turska uprava za upravljanje migracijama provjerila je podatke više od 2,6 milijuna izbjeglica koje žive u Turskoj.

5.2. Razvojna pomoć

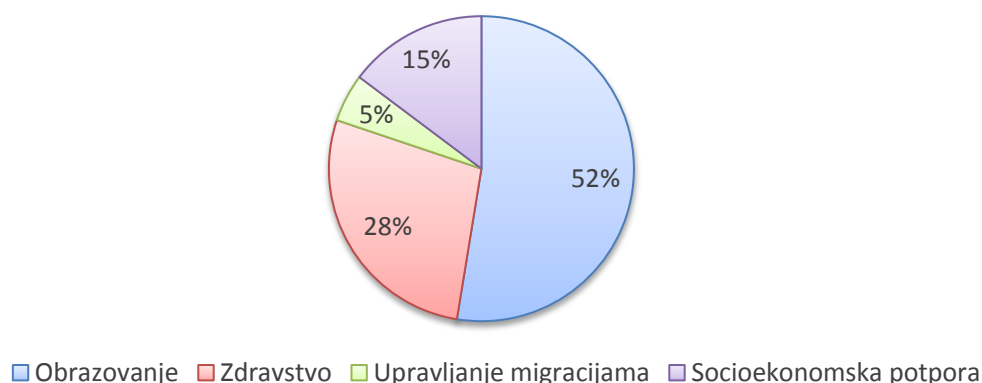
Unutar razvojne sastavnice Instrumenta provedba 26 projekata ugovorenih u okviru prvog obroka i dalje napreduje, što dokazuju i dva već izvršena ugovora. Isplate provedbenim partnerima dosegule su 943 milijuna EUR od ukupno 1,6 milijardi EUR dodijeljenih za razvojnu pomoć u okviru prvog obroka⁴⁶. U okviru drugog obroka Instrumenta ugovoreno je 400 milijuna EUR za nastavak djelovanja kojima se proširuje pristup kvalitetnim uslugama obrazovanja za izbjeglice koje borave u Turskoj, podupire njihova integracija u turski obrazovni sustav i promiče socijalna kohezija. Dodatnih 100 milijuna EUR dodijeljeno je za potporu školskoj infrastrukturi kako bi se ispunile potrebe za učionicama i obrazovnim prostorima. Za socioekonomsku potporu dodijeljeno je 465, a za komunalnu infrastrukturu 380 milijuna EUR.

Osim dodjele kojom se izravno upravlja u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći⁴⁷, iz razvojne strane Instrumenta podupire se niz uzlaznih mjera putem 15 projekata u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na krizu u Siriji, u ukupnom iznosu od 293 milijuna EUR.

⁴⁶ Taj iznos obuhvaća isplate u okviru projekata koje provodi Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji, ali za koje proračun EU-a još nije terećen.

⁴⁷ Sredstvima Instrumenta pretpristupne pomoći upravlja se u okviru Instrumenta u skladu s pravilima za vanjske aktivnosti sadržanima u drugom dijelu glavi IV. Financijske uredbe i pravilima za njezinu primjenu. Za više pojedinosti vidjeti drugo godišnje izvješće o Instrumentu.

Prikaz raspodjele dodijeljenih sredstava u okviru nehumanitarne sastavnice Instrumenta po prioritetnim područjima:

Obrazovanje

EU pruža potporu svim fazama obrazovnog sustava, od ranog djetinjstva do visokog obrazovanja, kako bi se spasio čitav jedan naraštaj mladih.

Provedba projekta PICTES⁴⁸, koji se temelji na 300 milijuna EUR izravnih bespovratnih sredstava dodijeljenih turskom ministarstvu nacionalnog obrazovanja za promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav, nastavljena je tijekom školske godine 2018., čime su premašeni ciljni rezultati u mnogim područjima. Primjerice, tečajevi turskog jezika završili su ispitom znanja u kojem je do kraja rujna 2018. sudjelovalo gotovo 400 000 učenika. Ukupno je za više od 16 000 učenika održana dopunska nastava propuštenog gradiva, a za njih više od 43 000 dopunska nastava za utvrđivanje gradiva. Broj nastavnika i voditelja ministarstva obrazovanja osposobljenih u okviru projekta do kraja rujna 2018. premašio je 19 000. Te će se aktivnosti nastaviti na temelju ugovora PIKTES II⁴⁹, potpisanog u prosincu 2018. Tim djelovanjem u vrijednosti od ukupno 400 milijuna EUR nastoji se djeci izbjeglica koje borave u Turskoj osigurati pristup kvalitetnom uključivom obrazovanju za dodatne tri školske godine. Osim toga, podupirat će se integracija djece u turski obrazovni sustav te će se i među djecom i među odraslima promicati socijalna kohezija. Drugim djelovanjem u vrijednosti od 100 milijuna EUR proširit će se intervencije na školskoj infrastrukturi u područjima s visokom koncentracijom izbjeglica. Izgradnja školskih zgrada u okviru postojećih programa napreduje. U tijeku je izgradnja 136 zidanih i 50 montažnih školskih zgrada. Do prosinca 2018. dovršene su 33 montažne školske zgrade. Nadalje, izgradnja triju zidanih školskih zgrada dobro napreduje.

Osim toga, od prosinca 2018. gotovo 6 000 sirijskih nastavnika volontera primilo je mjesečne poticaje, a za više od 14 000 djece omogućeni su rani odgoj i obrazovanje u zajednici i kod kuće.

⁴⁸ PICTES je pokrata za „Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System” (promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav). Temelji se na izravnim bespovratnim sredstvima u iznosu od 300 milijuna EUR dodijeljenima turskom ministarstvu nacionalnog obrazovanja za promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav.

⁴⁹ PIKTES je pokrata za „Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System” (promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav). Temelji se na izravnim bespovratnim sredstvima u iznosu od 400 milijuna EUR dodijeljenima turskom ministarstvu nacionalnog obrazovanja za promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav.

Kako bi se izbjeglicama stvorile prilike za visoko obrazovanje, 476 studenata prima sveučilišne stipendije u okviru triju projekata, a tijekom akademske godine 2019. očekuje se pomoć za još veći broj učenika.

Zdravstvo

Glavna je okosnica pomoći u području zdravstva projekt SIHHAT⁵⁰, koji se temelji na 300 milijuna EUR bespovratnih sredstava izravno dodijeljenih turskom ministarstvu zdravstva kako bi se izbjeglicama osigurao pristup zdravstvenim uslugama. Do prosinca 2018. zahvaljujući intervencijama iz Instrumenta 2 569 osoba (od kojih su 69 % sirijske izbjeglice) zaposleno je kao medicinsko osoblje⁵¹ koje pruža usluge u 178 zdravstvenih centara za migrante (MHC), od kojih su 45 prošireni zdravstveni centri za migrante (E-MHC) u kojima se pružaju osnovne usluge sekundarne zdravstvene skrbi. Napreduje i provedba projekata zdravstvene infrastrukture, a očekuje se da će se javni natječaji za izgradnju dviju državnih bolnica (u mjestima Kilis i Hatay) otvoriti u lipnju 2021. te osigurati ukupno 500 bolničkih kreveta.

Socioekonomska potpora

Rad na prilikama za zaradu i socioekonomskoj potpori ima ključnu ulogu u uključivanju izbjeglica u tursko društvo te potiče iznimno potrebnu društvenu i gospodarsku koheziju. Budući da je jezična barijera velika prepreka uspješnoj integraciji, u okviru Instrumenta izbjeglicama se pružaju tečajevi turskog jezika. Ukupna potpora u okviru prvog obroka Instrumenta dosegla je 196,6 milijuna EUR u okviru osam projekata⁵². Potpora u tom području trebala bi se znatno povećati u okviru drugog obroka kako bi se osigurala održivost i daljnja integracija. Poziv na iskaz interesa u području socioekonomske potpore pokrenut je u prosincu 2018.⁵³ te je dodijeljeno 465 milijuna EUR za projekte kojima bi se trebala potaknuti otpornost i samostalnost izbjeglica.

Projekt u vrijednosti od 50 milijuna EUR koji vodi *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (KfW) osigurava veći pristup uključivom kvalitetnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za izbjeglice i turske adolescente u strukovnim granama za kojima postoji velika potražnja na tržištu rada. Istodobno se projektom Svjetske banke u vrijednosti od 50 milijuna EUR nastoji poduprijeti poboljšanje zapošljivosti i integracije izbjeglica i zajednica domaćina u Turskoj na tržištu rada. Institucijskom potporom uslugama zapošljavanja ojačavaju se kapaciteti turske agencije za zapošljavanje za pružanje savjetovanja i pomoći pri traženju posla te kapaciteti turskog ministarstva obitelji, rada i socijalne politike za praćenje izdavanja radnih dozvola i pružanja usluga zapošljavanja. Osim toga, turske vlasti primaju potporu za povećanje kapaciteta za procjenu potražnje za vještinama u odabranim pokrajinama s velikim brojem izbjeglica te za poticanje djelovanja čija je svrha otvaranje radnih mjesta i jačanje poduzetništva.

U okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na krizu u Siriji nekoliko projekata obuhvaća ključna područja kao što su učenje turskog jezika za odrasle, certificiranje vještina i

⁵⁰ SIHHAT, koji osiguravaju turska tijela, znači „*Improving the health status of the Syrian population under temporary protection and related services*” (poboljšavanje zdravstvenog stanja sirijske populacije pod privremenom zaštitom i povezane usluge).

⁵¹ 118 specijalista, 482 liječnika opće prakse, 754 primalje/medicinske sestre, 892 vodiča koji govore dva jezika za pacijente, 323 člana pomoćnog osoblja.

⁵² Vidjeti tablicu projekata na internetskoj stranici NEAR, isključujući projekte navedene kao „Obrazovna/socioekonomska potpora”

⁵³ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/call_for_expression_of_interest_-_socio-economic_support.zip

profesionalno usmjeravanje, usklađivanje ponude i potražnje za poslovima, potpora malim i srednjim poduzećima, poduzetništvo i otvaranje novih radnih mjesta itd.

Društveni centri financirani iz Instrumenta pružaju i širok raspon usluga od tečajeva za osposobljavanje do usluga informiranja upućivanja, uključujući i kulturna događanja te događanja posvećena umrežavanju radi povećanja otpornosti i samostalnosti izbjeglica i zajednica domaćina. Nadalje, u siječnju 2019. održana je konferencija radi osmišljavanja više rodno osjetljive pomoći izbjeglicama u Turskoj, u kontekstu tekućeg projekta UN-ove organizacije za žene (UN Women) kojemu je cilj jačanje položaja i otpornosti sirijskih žena i djevojčica uz izgradnju socijalne kohezije sa zajednicama domaćinima u Turskoj.

Rodni aspekti u projektima u okviru Instrumenta

Rodna pitanja važan su čimbenik u programiranju projekata u okviru Instrumenta za izbjeglice u Turskoj. Intervencije u okviru Instrumenta usmjerene su na promicanje jednakih mogućnosti za muškarce i žene te dječake i djevojčice, kad god je to moguće. Radi praćenja uspješnosti tih intervencija prikupljaju se podaci razvrstani po spolu. U tom je području razvijeno nekoliko namjenskih djelovanja. Nastojalo se uskladiti mjere Instrumenta s tematskim ciljevima iz Akcijskog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje 2016.–2020. Te mjere uključuju borbu protiv nasilja nad ženama i djevojčicama, ravnopravan pristup djevojčica i žena kvalitetnom obrazovanju i strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) bez diskriminacije te potporu ženskim organizacijama i organizacijama civilnog društva koje rade na postizanju ravnopravnosti spolova i osnaživanju položaja žena i djevojčica. Instrument surađuje s provedbenim partnerima s velikim iskustvom u tom području, uključujući Međunarodni krizni fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF), organizaciju UN Women i Međunarodnu organizaciju rada (ILO). Primjerice, UNICEF osigurava osnovne usluge socijalne skrbi za djecu, posebno za djevojčice i žene i njihove obitelji, s pristupom kojim se postiže cjelovitije razumijevanje rodni uloga u obitelji i društvu.

Upravljanje migracijama

Instrumentom su pokriveni troškovi nastali u upravljanju vraćanjem (prijevoz, smještaj) 212 Sirijaca i 1 076 osoba drugog državljanstva te logistička oprema i radovi za objekte s kapacitetom za 750 osoba. U razdoblju od kolovoza 2017. do kraja rujna 2018. pomoć financiranu iz Instrumenta primila su 119 173 migranta. Iz Instrumenta je osiguran i doprinos povećanju kapaciteta turske obalne straže za obavljanje operacija potrage i spašavanja. Šest čamaca za spašavanje isporučeno je 2018., a 1 081 pripadnik turske obalne straže pohađao je osposobljavanje o humanitarnim standardima. Oba su projekta financirana u okviru prvog obroka Instrumenta. U drugom obroku nisu predviđena posebna proračunska sredstva za to područje.

6. Praćenje i evaluacija

Sustav praćenja i evaluacije Instrumenta osmišljen je za postupno uvođenje.

Okvir za rezultate

Okvir za rezultate Instrumenta (RF) odražava intervencijsku logiku Instrumenta. Temelji se na strateškom okviru Instrumenta kao i na programskim aktivnostima i njihovim logičkim okvirima. Okvir za rezultate razvijan je od kolovoza 2016. do ožujka 2017. uz savjetovanje s ključnim dionicima, uključujući Upravljački odbor Instrumenta, relevantna turska tijela i

relevantne službe Komisije. Dovršeni nacrt predstavljen je Upravljačkom odboru u ožujku 2017.

Na temelju rezultata pilot-faze praćenja i nakon završetka ugovaranja, okvir za rezultate dodatno je poboljšao 2018., u savjetovanju s operativnim dionicima, a ta ažurirana verzija predstavljena je Upravljačkom odboru Instrumenta u studenome 2018.

Olakšavanje zajedničkog nadzora i izvješćivanja

Praćenje na razini Instrumenta pokrenuto je u proljeće 2017. Podatke za praćenje proizvode provedbeni partneri na razini djelovanja, u skladu sa svojom obavezom iz svakog ugovora. Prvi zahtjev za podatke o praćenju poslan je u svibnju 2017., nakon čega su uslijedila tri pilot-ciklusa praćenja i izvješćivanja koji su pokrenuti 2017. Na 11. sastanku Upravljačkog odbora predstavljeno je izvješće o praćenju postignuća Instrumenta do 30. lipnja 2018.⁵⁴

Prvi manji broj ciklusa prikupljanja podataka osmišljen je kao pilot-faza za pokazatelje uspješnosti iz Okvira za rezultate. Bili su ključni u upoznavanju provedbenih partnera sa zahtjevima za praćenje i izvješćivanje u okviru Instrumenta te ispitivanju izvedivosti predloženih pokazatelja. Važno je napomenuti da je znatan dio portfelja projekata ugovoren krajem 2017. te da je provedba odgovarajućih djelovanja započela tek 2018.

S pomoću jednog zajedničkog obrasca za praćenje partneri šalju podatke relevantne za okvir za rezultate Instrumenta javnim naručiteljima, tj. delegaciji EU-a (EUD) u Turskoj, Regionalnom uzajamnom fondu EU-a za odgovor na sirijsku krizu (EUTF) i Komisiji. Proces konsolidacije podataka tehnički se omogućuje upotrebom internog IT alata (eng. *Facility Monitoring Platform* – platforma za praćenje Instrumenta) koji omogućuje automatsko prikupljanje, analizu i vizualizaciju podataka. Platforma je trenutačno u fazi završnog ispitivanja.

Javni naručitelji i tajništvo Instrumenta žele standardizirati postupke prikupljanja podataka. Procjena razine pripisivanja određenih rezultata djelovanjima Instrumenta jednako je problematična zbog razmjera i raznolikosti intervencija te brojnosti uključenih dionika. Ukratko, mjerenje razine ostvarenja konkretnih rezultata Instrumenta ostaje izazov.

Tehnička pomoć za praćenje

Odluka Komisije o mjeri potpore za praćenje, evaluaciju, reviziju i komunikaciju Instrumenta za izbjeglice u Turskoj donesena je u svibnju 2017.⁵⁵ To je omogućilo nabavu tehničke pomoći za potporu praćenju i izvješćivanju o okviru za rezultate Instrumenta i pojedinačnim financiranim intervencijama. Ugovor o tehničkoj pomoći za praćenje potpisan je u siječnju 2018. i u potpunosti se provodi. Zadatak ima dva različita dijela. Prvi se sastoji od potpore za praćenje na razini Instrumenta. To obuhvaća periodično preispitivanje okvira za rezultate, pregled osnovnih i ciljnih vrijednosti te metoda izračuna pokazatelja i s njima povezanih smjernica. Tim za tehničku pomoć zadužen je i za potporu tajništvu Instrumenta u provedbi prvostupanjske analize podataka o praćenju prikupljenih na tromjesečnoj osnovi putem platforme za praćenje Instrumenta te za pripremu izvješća o praćenju Instrumenta. Drugi dio zadatka sastoji se od potpore delegaciji EU-a u obavljanju dužnosti praćenja djelovanja ili ugovora koji se financiraju iz Instrumenta, uključujući provjeru podataka putem terenskih provjera za ugovore u okviru izravnog upravljanja. Delegaciji je zaista potrebna potpora za preglede na terenu, zbog razmjera nekih intervencija u okviru Instrumenta i njihove

⁵⁴ [Okvir za rezultate Instrumenta – izvješće o praćenju](#)

⁵⁵ Provedbena odluka Komisije C(2017) 3378 final od 23.5.2017. o mjeri potpore za praćenje, evaluaciju, reviziju i komunikaciju Instrumenta za izbjeglice u Turskoj.

geografske raširenosti. Do kraja prosinca 2018. završeno je 50 misija za praćenje: 16 je provedeno 2017. (uključujući dvije misije praćenja usmjerenog na rezultate (ROM)), a 34 su provedene 2018. (uključujući 3 ROM-a i 8 koje je proveo tim za tehničku pomoć). Više od 35 % misija za praćenje usmjereno je na izravna bespovratna sredstva dodijeljena ministarstvima obrazovanja i zdravstva u Turskoj.

Praćenje svih aktivnosti koje se financiraju u okviru planova za pružanje humanitarne pomoći provela je Komisija, prije svega osoblje Komisije raspoređeno u Turskoj i regionalni ured Komisije u Ammanu. Do studenoga 2018. dovršeno je 148 misija za praćenje na razini projekta. Osim pokazatelja okvira za rezultate na temelju kojih izvješćuju partneri, izvješćuje se i o dodatnim pokazateljima zaštite, što se također odražava u platformi za praćenje praćenja na razini Instrumenta.

Evaluacija

Dovršeno je osam evaluacija instrumenta na razini djelovanja i portfelja, a tri su u tijeku⁵⁶. Osim toga, dovršena je jedna evaluacija koja se odnosi na Instrument, a još dvije su u tijeku. Evaluacije uglavnom obuhvaćaju humanitarnu pomoć i pomoć pruženu u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na sirijsku krizu. U prosincu 2018. Komisija je pokrenula stratešku evaluaciju Instrumenta u sredini programskog razdoblja, koja će se provesti tijekom 2019. i 2020. Cilj joj je procijeniti doprinos koji je u okviru Instrumenta pružen u prioritetnim područjima obrazovanja, zdravstva, socioekonomske potpore i upravljanja migracijama u razdoblju od 2016 do 2019./20. Očekuje se da će se u njoj iznijeti opća neovisna procjena međurezultata izmjerenih u odnosu na njegove ciljeve, izvući pouke i dati preporuke za poboljšanje trenutačnih i budućih aktivnosti u okviru Instrumenta.

7. Revizija

Europski revizorski sud službeno je pokrenuo reviziju uspješnosti Instrumenta 17. listopada 2017. Završno izvješće Suda objavljeno je 13. studenoga 2018. Revizija je usmjerena na komplementarnost pomoći iz Instrumenta, njezine rezultate i njezino praćenje te uzorak od deset humanitarnih projekata. Sud se usredotočio na upravljanje prvim projektima financiranim u okviru Instrumenta i na rezultate koji su dosad ostvareni u okviru njegove humanitarne sastavnice. Sud je utvrdio da je Instrument u zahtjevnom kontekstu omogućio brzu mobilizaciju sredstava za pružanje brzog odgovora, ali da ima prostora za povećanje učinkovitosti humanitarnih projekata, a posebno za projekte novčane pomoći, te da je u okviru Instrumenta potrebno osigurati veću vrijednost za uloženi novac⁵⁷. Uputio je niz preporuka Komisiji, koje je Komisija u potpunosti prihvatila i već ih provodi, posebno u smislu usmjeravanja intervencija na razvojnu pomoć (vidjeti dio o programiranju).

8. Komunikacija i vidljivost

Vidljivost i komunikacija ključni su prioriteti od samog početka provedbe Instrumenta. Instrument je ključan dokaz nastavka snažne potpore EU-a izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Komunikacijska strategija iz 2017. ostaje opći okvir za komunikacijske aktivnosti u cilju povećanja vidljivosti djelovanja koja se financiraju iz Instrumenta.

⁵⁶ Primjeri: Evaluacija humanitarnog odgovora Europske unije na izbjegličku krizu u Turskoj, 2016.–2017.; Evaluacija Mreže za hitnu socijalnu pomoć koju je financirala Glavna uprava ECHO, studeni 2016. – veljača 2018.; Strateška evaluacija u sredini programskog razdoblja Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na krizu u Siriji.

⁵⁷ Izvješće Revizorskog suda: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_HR.pdf

U 2018. provedeno je nekoliko djelovanja za povećanje vidljivosti, uključujući putovanje za medije u studenome 2018. s europskim novinarima i predstavnicima država članica u Istanbul i Gaziantep, koje je bilo izuzetno medijski popraćeno. Putovanje je uključivalo brojne terenske posjete projektima koji se financiraju iz Instrumenta, kao i svečanost otvaranja projekta u sektoru socioekonomske potpore. Osim toga, delegacija se udružila s turskim Crvenim polumjesecom i nogometnim klubom Galatasaray u vrlo vidljivoj aktivnosti, koje se sastojala od druženja sirijske i turske djece s poznatim nogometnim igračima tijekom treninga i zatim gledanja nacionalne nogometne utakmice. Dva videozapisa podijeljena putem kanala za društvene mreže delegacije EU-a vidjelo je 100 milijuna ljudi⁵⁸.

Održana su i ključna događanja i svečanosti u Turskoj i u Europi, organizirana u suradnji s humanitarnim partnerima. U srpnju je održana izložba u zračnoj luci Bruxelles, organizirana u suradnji s UNICEF-om, pod naslovom „Obrazovanje – naša budućnost”, na kojoj su prikazane slike izbjegličke djece koja dobivaju pomoć iz programa „Uvjetna novčana pomoć za obrazovanje” (CCTE) u Turskoj. Izložba je bila opsežno medijski pokrivena i u Turskoj i u Europi, a na društvenim medijima vidjelo ju je 260 000 ljudi. U rujnu 2018. Svjetski program za hranu (WFP) pokrenuo je komunikacijsku kampanju „Nevjerojatno obično” koju je financirao EU, informirajući građane EU-a o programu ESSN. Učinak te potpore predstavljen je publici u EU-u na improviziranim štandovima u Parizu, Milanu, Varšavi, Berlinu i Amsterdamu, gdje je predstavljena priča o osam izbjegličkih obitelji kojima je taj program pomogao. Obitelji su vlastitim riječima objašnjavale kako je jedna naizgled obična stvar, koja im je omogućena potporom iz ESSN-a, njima značila nevjerojatno mnogo⁵⁹.

Za promicanje projekata u okviru Instrumenta snimljeno je 25 videozapisa čije su glavne teme priče iz života izbjeglica, kojima se daje prilika da opišu svoja iskustva. Oni su objavljeni na kanalu delegacije na YouTubeu i u različitim prigodama dijeljeni na kanalima društvenih medija⁶⁰. Prošle jeseni diljem Europe prikazana je epizoda AidZone, emisije Euronews, o zdravstvenim uslugama koje je EU financirao za sirijske izbjeglice pogođene sukobima⁶¹.

Osim toga, Komisija je izdala pet priopćenja za medije, a delegacija EU-a u Ankari izdala je još 17. Članovima Upravljačkog odbora svaka se tri mjeseca šalju bilteni o Instrumentu u kojima se prikazuju najnovija djelovanja u okviru Instrumenta i odabrani videozapisi. Objavljeni su i zanimljivi članci i priče iz života⁶², a i posjeti iz EU-a na visokoj razini projektima financiranim iz Instrumenta bili su široko medijski pokriveni.

⁵⁸ 180 tisuća pregleda na Facebooku, 65 tisuća na Twitteru, tisuću „lajkova” na YouTubeu i 6 tisuća pregleda na Instagramu.

⁵⁹ Internetska stranica „Nevjerojatno obično” i primjer svjedočanstva: <https://www.incredibleordinary.org/https://www.youtube.com/watch?v=80IhP3g4PiY&list=PL3xTi8eO-wuv5sFdgYdrGeI-DK7FtZz2f>

⁶⁰ Posebni kanal delegacije na YouTubeu s primjerima videozapisa:

https://www.youtube.com/channel/UC6FP0xxlSG8xtesxTG_xjkg

<https://www.youtube.com/watch?v=ofRVziiCVss>

<https://www.youtube.com/watch?v=BR6AgSF8AJ4>

<https://www.youtube.com/watch?v=McaZl5tZAOM>

<https://www.youtube.com/watch?v=HGXZUPgl6Hk>

⁶¹ Euronewsova epizoda AidZone: <https://youtu.be/Sq3xkKXjBoc>

⁶² <https://www.avrupa.info.tr/en/news/looking-inspiration-start-over-7487>

<https://www.avrupa.info.tr/en/learning-language-key-new-life-7410>

9. Zaključci i sljedeći koraci

U potpunosti je ugovorena operativna omotnica prvog obroka Instrumenta te su do ožujka 2019. isplaćene više od 2 milijarde EUR. U mobilizaciji drugog obroka ostvaren je znatan napredak, s 1,2 milijarde EUR izdvojenih sredstava te 450 milijuna EUR ugovorenih i 150 milijuna EUR isplaćenih do ožujka 2019. Instrument nastavlja pružati neophodnu pomoć izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Sljede ovi koraci:

- djelotvorna provedba svih projekata u korist izbjeglica i zajednica domaćina u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja;
- realizacija drugog obroka, uz provedbu projekata do sredine 2025.;
- potpuna funkcionalnost sustava praćenja;
- nastavak komunikacijskih aktivnosti;
- redoviti sastanci Upravljačkog odbora. Sljedeći se sastanci planiraju za proljeće i jesen 2019.